

נקודה למחשבה

מחשבה אקטואלית
מפרשת השבוע

פרשת
וישלח

להדגיש
שהיה 'מאבק'.
העלאת
אבק,
וחיבוקים שנועדו להפיל.

כנראה שפחות רלוונטי
לדבר על הגורמים למאבק האישי של
כל אדם עם שרו של עשיו, זה המייצג את
היצר הרע. חשוב יותר לדבר על הצורה בה
נערך המאבק.

כל אדם מוצא את עצמו לעיתים, לבדו.
נאבק מול חשקים, מאוויים ורצונות שמאיימים להכניע
אותו. כל אדם חווה מאבקים פנימיים מורכבים
ומאתגרים. הלימוד השבועי מסייע לנו לשים לב לאופי
החוזר על עצמו של המאבקים. לא לסיבות המשתנות
המניעות את המאבק אלא למאפיין המובהק של
המאבקים עצמם.

המאפיין הראשון הוא העלאת אבק. טשטוש של
הבהירות. האיש שנאבק עם יעקב במעבר-יבוק חוזר שוב
ושוב בוורסיות שונות. הוא חוזר כדמות חיצונית, פיתויי-
עולם קורצים ומלאים ענין והוא חוזר כדמות פנינית, יצר
אישי שתובע ומבקש שינוי דרך. אך כלי המאבק לא
משתנה. במשך אלפי שנים שרו של עשיו חוזר עם הנשק
הקבוע. הערפול. חוסר הבהירות.

האבק העולה מבין רגלי הנאבקים מערפל את
המחשבה. הוא מטשטש את דמות האויב. הוא מקשה
מאוד על חשיבה הגיונית ועל לוחמה רציונאלית.

ולשם שרו של עשיו חותר. הוא מבקש להסיט את
המלחמה מהמקום העקרוני והכולל שלה ומנסה להעביר
אותה למקום של ניצחונות קטנים, בנקודות.

בכל ההתמודדויות עם פיתויי-העולם האדם נמצא
מול מערכת גדולה ורחבה. אך הטשטוש, חוסר היכולת
לראות את האתגר בבהירות, עלול לגרום לאדם לותר

חיבוק מעלה אבק

לילה. חושך. אויב עלום שם נאבק עם יעקב, רגע
לפני שהוא נפגש עם אחיו המבקש להרגו.

וַיִּתֵּר יַעֲקֹב לְבָדּוֹ וַיֹּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר:
(בראשית, לב, כה).

יעקב נמצא לבדו. בלי בני משפחתו העומדים
לצידו, בלי תוכנית הלוחמה האסטרטגית אותה תכנן
לקראת מלחמתו עם עשיו אחיו. לבד.

וכך התקיים המאבק.

אין לנו הרבה מידע על השיח שהתקיים בין יעקב
למלאכו של עשיו. איננו יודעים כיצד התנהל המאבק ומה
קרה שם בדיוק. אנו יודעים כי האירוע כולו מוגדר
כ'מאבק'. יעקב שנותר לבדו צריך להיאבק.

מה פירוש המילה 'ויאבק'? רש"י מציע שני
פירושים:

'מנחם פירש: ויתעפר איש מלשון 'אבק' שהיו
מעלים עפר כרגליהם על ידי נענועם. ולי נראה שהוא לשון
'ויתקשר' ולשון ארמי הוא: בתר דאביקו ביה ואבק ליה
מיבק לשון עניבה, שכן דרך שנים שמתעצמים להפיל איש
את רעהו שחובקו ואובקו בזרועותיו ופירשו רבותינו
זכרונם לברכה שהוא שרו של עשיו.'

לכאורה, שני הפירושים הללו מבטאים משהו צדדי
המתרחש כאשר שני אנשים נאבקים. ברור שכאשר
שניים נלחמים על משטח עפר, העפר שתחת רגליהם
עולה ויוצר ענן אבק. ברור גם שכאשר אחד מנסה להפיל
את חברו עליו להחזיק בו ואף לחבקו כדי להצליח לגבור
עליו.

אך התורה אינה מלמדת פרטים נוספים על
המאבק עצמו. היא לא מסבירה מה היה העילה לריב ומה
גרם לרצון ההדדי להפיל את היריב. חשוב לה

נועדה בסך הכל להפיל אותו מרגליו ולאבד את אמונתו ויסודות חייו.

וגם מול כלי מלחמה זה, דרך הפעולה היא הידיעה המוקדמת. כאשר אנו יודעים מראש שהרבה מדורשי-טובתנו הינם זאבים בעור של כבש, אנו יודעים שעלינו לחפש טוב ולמצוא את הזיק המרצד בעיניים. אנו מודעים לכך שלא כל רעיון-לשיפור מגיע לטובתנו ולכן אנו מחנכים ומתחנכים לכך שלפני כל צעד חדש אנו מוכרחים לבדוק אותו שוב ושוב, לוודא שזו אינה מלכודת מתוכננת היטב.

לא לחינם מאבקו של שרו של עשיו ביעקב מתרחש בלילה. כאשר לא ניתן לראות שום דבר בבירור. האור הוא האויב הגדול של זה שמנצל את חוסר הבהירות, החשיכה והטשטוש.

יעקב, זה שעל שמו אנו נקראים, מקבל את שמו 'ישראלי' בסיומו של המאבק הזה. הוא יצא פצוע, אבל הוא נאבק, עד עלות השחר. עד שהאור שוב האיר והבהירות הפציעה.

רגע לפני שהמלאך הרע הולך יעקב שואל אותו לשמו. הוא מבקש לדעת מי עומד מאחורי הניסיון להפיל אותו: **הַגִּידָה נָא שְׁמֶךָ. מוֹרָה עַל צוֹרְתְךָ וְעַל הַפֶּעַל הַנִּמְשָׁךְ מִמֶּנּוּ. כִּדֵי שְׂאֵתְבוֹנֵן עַל מָה קָמַת לְשֵׁטֶן, וְאֲשׁוּב בְּתִשׁוּבָה וְאֶתְפַּלֵּל (ספורנו).** אך המלאך מסרב. כוחו של המלאך הרע הוא במסתוריותו, בחוסר המיקוד שלו. המלחמה התמידיית שלנו - בני יעקב הנקראים 'בני ישראל' על שמו של המאבק התמידי הזה - היא לא לאפשר לאבק ולחיבוק לבלבל אותנו. להבין שהטשטוש והחושך הוא חלק מכלי המלחמה ולדעת שעם אנו צריכים למקד את כוחותינו. לא להתבלבל. לראות ברור ולהאיר.

במהלך עיבודו של מאמר זה הלך לעולמו הגאון רבי אהרן חדש זצ"ל, מנהלה הרוחני של ישיבת מיר בחמישים וחמש השנים האחרונות. זכיתי להכיר אותו, לשמוע ממנו דברי חכמה ומוסר. נראה לי כי דמותו תיחרט בזיכרון-תלמידיו כמי שהבהירות הייתה נר לרגליו. כאיש של תורה ומוסר דרכו היתה תמיד ברורה ומאירה. הוא התווה את הדרך לעשרות אלפי תלמידיו מתוך ראית התמונה הכוללת, באבהיות ובאהבה. נדירים אנשי-החינוך שניחנו ביכולת להתנתק מה'כאן ועכשיו' ולראות את האירועים כולם כחלק ממסלול של חיים וכך גם להתייחס אליהם בפועל. תהא נשמתו צרורה בצרור החיים

מראש על הניסיון לראות את התמונה הכוללת ולנסות במקום זאת להיאבק נקודתית, בפרטים הקטנים ולא בעיקרון.

הדרך היחידה להתמודד עם כלי-נשק מתוחכם כזה היא הידיעה שלשם האויב חותר. כאשר אדם יוצא לקרב בידיעה שהצד שכנגד ינסה לפזר ערפילי-אבק כדי להסיט אותו מהמטרה, הוא יודע כבר בגרגר האבק הראשון שהמלחמה כבר בעיצומה.

בתוך המאבק כבר קשה לראות ברור. האבק נכנס לעיניים, התמונה נראית מטושטשת והסיכוי לקבל את התמונה המלאה בסיטואציה כזאת כבר אפסי. לכן צריך להתכונן קודם. לפני שהמלחמה עצמה מתחילה.

כלי הנשק השני החוזר על עצמו שוב ושוב, בכל מערכות ישראל-עשיו, הוא כלי החיבוק. החיבור.

הפיתויים וההתמודדויות המאיימים להפיל אותנו ולמוטט את יסודותינו אינם נראים מסוכנים ואכזריים. הפוך בדיוק. נציגי עשיו לאורך הדורות עשו רושם חיובי. תחת מעטה צדקני רחום הציעו אנשי עשיו את הדרך להפוך את החיים שלנו לטובים יותר. מתוך דאגת-אמת ורצון-כן לסייע.

אויב שמצהיר על כוונותיו מראש מאפשר להתכונן, לצייר באופן ברור מי לנו ומי לצרינו. אך עשיו ובניו אינם מעוניינים שנזהה אותם כאויבים בהתחלה. השלב הראשון נראה חם ואוהב. אכפתי, מגיע ממקום טוב ודואג. רק אחרי שהחיבוק איתן והחיבור יציב מגיעה הנפילה. אחרי 'שדרוג החיים' 'התקדמות' ו'דאגה לעתיד' מגלה בן-יעקב שהדאגה המזוייפת שליוותה אותו עד עכשיו ברחמנות

רוצים להעיר? להאיר? | אתר 'נקודה למחשבה • הגות ומחשבה יהודית' | nekudalemachshava.co.il
מוזמנים לפנות בטלפון: 054-849-6992

מעוניינים לקבל 'נקודה למחשבה' בכל שבוע למייל? כתבו לכתובת moshe.oppen@gmail.com